

Universitetet

Det ursprungliga Frescati. Litografi av Carl Johan Billmark. 1834. Foto Stockholms stadsmuseum.

Frescati – så kallas Universitetet till vardags. Som andra klassiskt klingande namn intill Haga och Brunnsviken – Albano, Tivoli och Montebello – tillkom namnet efter Gustav III:s italienska resa 1783–84.

Haga skulle göras om till ett svenskt Versailles och Norra Djurgården, som dessförinnan varit kunglig jaktmark med inhägnade hjortar, till en naturskön lustpark för pastorala lekar. År 1791 gavs kungagunstlingen, general Gustaf Mauritz Armfelt besittningsrätten till en strandtomt, där han efter modell från den italienska staden Frascati uppförde Villa Frescati. Idag ligger den av Louis Jean Desprez ritade villan gömd mellan järnvägen och Vetenskapsakademiens byggnader på andra sidan Roslagsvägen.

Men skönhetsdyrkan övergick snart i nyttotänkande. År 1814 uppläts den närliggande fastigheten Skeppsbroäng till Kungliga Lantbruksakademien med uppgift att utveckla landets huvudnäringar.

I tidens vetenskapliga anda delades området in i linjeräta rutor och tegar och fick namnet Experimentalfältet. Här utprovades

olika sädeslag, foderväxter, fruktsorter och prydnadsväxter, tillika med nya former för kreatursdrift. I centrum av den herrgårdslignande anläggningen låg Lantbruksakademiens huvudbyggnad, uppförd 1837–38. Efter arkitekten Fredrik Blom kallas den idag Bloms hus.

Mot slutet av 1800-talet förändrades Experimentalfältets utseende och inriktning. De raka linjerna mjukades upp med slingrande gångstigar medan försöksverksamheten fortsatte i mindre skala. År 1885 flyttade Bergianska trädgården från Vasastaden till Frescati. I omgivningarna började en pampig vetenskapsstad att byggas; Veterinärhögskolan 1906–11, Skogshögskolan 1910–15, Riksmuseet och Vetenskapsakademien 1907–16.

En helt annan arkitektur utmärker den grågröna glasstad som 1960–71 skapades för Stockholms Universitets räkning. Sedan dess har anläggningen vuxit till landets största lärosäte och utbildningsanstalt, till ett allvetenskapligt experimentalfält.

Tunnelbanestation Universitetet invigdes 1975.